

SÁCH TRẮNG 2016

**CÁC VẤN ĐỀ THƯƠNG MẠI/ĐẦU TƯ
& KIẾN NGHỊ**

Ấn bản thứ 8

TUYÊN BỐ MIỄN TRỪ TRÁCH NHIỆM

Hiệp hội Doanh nghiệp châu Âu tại Việt Nam (EuroCham) xin chân thành cảm ơn sự ủng hộ và đóng góp ý kiến của tất cả các thành viên thuộc các Tiểu ban ngành nghề trong việc hoàn thành ấn phẩm lần thứ 8 của Sách Trắng EuroCham (Sách Trắng). Sách Trắng tổng hợp quan điểm của các doanh nghiệp thành viên EuroCham, đại diện bởi các Tiểu ban ngành nghề, về các vấn đề cụ thể trong môi trường kinh doanh tại Việt Nam. Sách Trắng không đại diện cho quan điểm của một hay nhiều công ty cụ thể nào. Thông tin và quan điểm đề cập trong cuốn Sách Trắng này nhằm mục đích thúc đẩy các cuộc thảo luận mang tính xây dựng và đưa ra các kiến nghị nhằm tăng cường mối quan hệ thương mại giữa các doanh nghiệp châu Âu và doanh nghiệp Việt Nam. Ngoài ra, Sách Trắng được xuất bản nhằm mục đích sử dụng cho các thành viên của EuroCham và các bên quan tâm, không hướng tới bất kỳ công ty và/hoặc tổ chức cụ thể nào.

Nếu không có sự đồng ý của EuroCham, các nội dung của ấn phẩm này sẽ không được sao chép, chia sẻ hoặc truyền đi tất cả hay một phần, dưới bất kỳ hình thức hay phương tiện nào, bao gồm nhưng không giới hạn như việc sao chụp hoặc thông qua các phương pháp điện tử hoặc kỹ thuật. Để yêu cầu việc chấp thuận từ EuroCham, xin vui lòng viết thư về địa chỉ dưới đây. EuroCham đã nỗ lực hết sức để đảm bảo các thông tin trong cuốn Sách Trắng này là chính xác tại thời điểm soạn thảo theo những hiểu biết và quan điểm của chúng tôi. Tuy nhiên, EuroCham không chịu bất cứ trách nhiệm pháp lý đối với bất cứ bên nào về tính đầy đủ, chính xác, độ tin cậy và phù hợp của nội dung Sách Trắng và/hoặc kết quả từ bất cứ quyết định nào được đưa ra dựa các nội dung này. Trong mọi trường hợp, các bên không nên hành động dựa vào nội dung Sách Trắng mà không có sự tư vấn hay hỗ trợ chuyên môn.

Trong bất kỳ trường hợp nào, EuroCham, các doanh nghiệp thành viên, Ban Lãnh đạo và/hoặc các thành viên của Ban Lãnh đạo EuroCham sẽ không chịu trách nhiệm pháp lý cho bất cứ thiệt hại trực tiếp, gián tiếp, nghiêm trọng, ngẫu nhiên hay mang tính tất yếu (bao gồm cả thiệt hại về lợi nhuận) một cách trực tiếp hay gián tiếp liên quan hoặc phát sinh từ ấn phẩm của cuốn Sách Trắng này, dưới bất kỳ hình thức nào, cho dù trong hợp đồng, kế ước, các văn bản ràng buộc trách nhiệm pháp lý, cho dù các thiệt hại đã được lường trước hay không, hay thậm chí đã được khuyến cáo về khả năng có thể xảy ra. Nếu có bất kỳ sự khác biệt nào giữa bản tiếng Anh và tiếng Việt, bản tiếng Anh sẽ được ưu tiên sử dụng.

Thời điểm soạn thảo: tháng 11 năm 2015

© 2015 Hiệp hội Doanh nghiệp châu Âu tại Việt Nam, bản quyền của EuroCham.
Nghiêm cấm sao chép dưới mọi hình thức.

Văn phòng Hà Nội:

Tầng trệt, Sofitel Plaza Hà Nội
1 Thanh Niên
Quận Ba Đình
Hà Nội, Việt Nam
Tel: (84 4) 3 715 2228
Fax: (84 4) 3 715 2218
Email: info-hn@eurochamvn.org

Văn phòng Thành phố Hồ Chí Minh:

Phòng 2B, Tầng 15, The Landmark
5B Tôn Đức Thắng,
Quận 1
Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam
Tel: (84 8) 3 827 2715
Fax: (84 8) 3 827 2743
Email: info-hcm@eurochamvn.org

CHƯƠNG 3 TĂNG TRƯỞNG XANH

TỔNG QUAN

Nhận thức được tác động ngày càng nghiêm trọng và mối đe dọa của biến đổi khí hậu đối với quá trình hiện đại hoá và tăng trưởng kinh tế của Việt Nam, Chính phủ đã xem việc phát triển đô thị bền vững là một hạng mục chính sách quan trọng trong Chiến lược Quốc gia về Biến đổi khí hậu và Chiến lược Tăng trưởng Xanh năm 2012. Một trong những mục tiêu quan trọng của Chiến lược Tăng trưởng Xanh và Kế hoạch Hành động (2014) là thúc đẩy kế hoạch tổng thể phát triển đô thị xanh.¹

Các chính sách và kế hoạch này đang được phát triển trong bối cảnh đang cần thêm thông tin và hướng dẫn thi hành chính sách phát triển các thành phố “sinh thái”. Tuy nhiên, việc triển khai chiến lược trên thực tế diễn ra chậm trễ hoặc không triển khai đang gây trở ngại cho tốc độ phát triển đô thị nhanh chóng trên cả nước. Đây đang là một vấn đề gây ảnh hưởng tới mọi lĩnh vực như xử lý chất thải, phát triển với phát thải các-bon thấp, sử dụng nguồn lực hiệu quả, hạ tầng đô thị, năng lượng và các biện pháp sử dụng năng lượng hiệu quả. Mặc dù năng lượng và điện năng là những vấn đề quan trọng nhưng hiện vẫn chưa có chiến lược rõ ràng về cung cấp năng lượng bền vững mà không gây ảnh hưởng tới sức khỏe con người và biến đổi khí hậu.

Mặc dù đã có sẵn công nghệ, tri thức và sẵn sàng đầu tư vào lĩnh vực công nghệ sạch và tăng trưởng xanh, việc áp dụng các giải pháp kinh doanh trong vẫn còn hạn chế. Theo quan điểm của chúng tôi, các cơ hội triển khai và kinh doanh trong thực tế của lĩnh vực này đã không được nắm bắt do một số nguyên nhân:

Thiếu các biện pháp gián tiếp nhằm xây dựng ngành năng lượng bền vững, chẳng hạn như thông qua việc tăng cường sử dụng năng lượng hiệu quả

Các công trình xanh: việc xây dựng chưa tuân theo các quy chuẩn cũng như thực hiện các quy định trong xây dựng. Nếu được thực thi đúng, có nhiều phân ngành và vấn đề tiếp tục được đề cập dưới đây sẽ là đối tượng chính hoặc có liên quan tới khái niệm “công trình xanh”. Do đó, một mục riêng trong chương này sẽ được dành để để cập tới nội dung các công trình xanh.

Tiết kiệm năng lượng trong các quy trình công nghiệp: đa phần các nhà tư bản công nghiệp đều mong muốn giá năng lượng duy trì ở mức thấp và được Chính phủ bảo đảm nguồn cung năng lượng. Do đó, họ không có nhiều động lực khi đầu tư vào các biện pháp sử dụng năng lượng hiệu quả vốn là tiêu chuẩn ở các quốc gia có giá năng lượng cao hơn.

Một ví dụ điển hình, những quy định hiện hành yêu cầu về yêu cầu thu hồi nhiệt thải đối với ngành xi măng đã cho thấy khoảng cách giữa chính sách và việc thực thi áp dụng chính sách². Mặc dù đã có quy định tất cả các nhà máy sản xuất xi măng phải lắp đặt Hệ thống Thu hồi Nhiệt thải (WHR) tuy nhiên một khảo sát gần đây của IFC cho biết tính tới thời điểm này mới chỉ có 4 nhà máy có lắp đặt hệ thống này.³

Hệ thống xử lý nước thải ở Việt Nam

Tỷ lệ thất thoát nước rất lớn ở mức 37% như hiện nay cần giảm xuống còn 15% và lý tưởng nhất được thực hiện trước năm 2025. Tuy nhiên, dù đạt được mục tiêu đề ra, tỷ lệ thất thoát này vẫn là rất cao để có thể đảm bảo nguồn cung ứng nước sạch ổn định trong bối cảnh các thách thức về biến đổi khí hậu đang gia tăng.

Về lĩnh vực xử lý nước thải, các kế hoạch và việc triển khai thực hiện xử lý nước thải theo một quy mô lớn hơn hiện không đủ để đáp ứng nhu cầu hiện tại, các chuyên gia ước tính rằng chỉ có 10% nước thải từ các hộ gia đình được xử lý.⁴

¹ "Vietnam National Green Growth Strategy", 2012. Tham khảo tại <<http://www.greengrowth-elearning.org/pdf/VietNam-GreenGrowth-Strategy.pdf>>

² Quyết định số 1488/QĐ-TTg ngày 29/8/2011 của Phó Thủ tướng Hoàng Trung Hải yêu cầu tất cả các dự án xây dựng nhà máy xi măng mới có công suất lò nung từ 2.500 tấn clanhke/ngày trở lên phải lắp đặt hệ thống thu hồi nhiệt thải và các nhà máy xi măng đang vận hành khác phải lắp đặt hệ thống này trước năm 2015.

³ "Waste Heat Recovery for the Cement Sector: Market & Supplier Analysis", Công ty Kiểm toán và Tư vấn Tài chính Quốc tế (IFC), 06/14, tr.68. Tham khảo tại <<http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/a87be50044581e9889678dc66d9c728b/IFC+Waste+Heat+Recovery+Report.pdf?MOD=AJPERES>>

⁴ *Ibid.*,

Các báo cáo gần đây cũng chỉ ra rằng các ngành công nghiệp trên cả nước tạo ra hơn 1 triệu mét khối nước thải mỗi ngày. 75% lượng nước thải này được thải mà chưa qua xử lý vào nguồn nước tại Việt Nam.⁵ Ở các nước khác, các công ty này sẽ không được phép hoạt động.

Công nghệ môi trường – Chất lượng không khí

Kiểm soát chất lượng không khí hiện đang là một nhu cầu cấp thiết trong bối cảnh Việt Nam là một trong 9 quốc gia có bầu không khí ô nhiễm nhất trên thế giới theo đánh giá xếp hạng của Đại học Yale.⁶ Bên cạnh đó, lượng phát thải khí nhà kính cũng đang tăng lên nhanh chóng và có khả năng sẽ tăng gấp 3 lần vào năm 2030.⁷ Các phương tiện giao thông, hoạt động sản xuất công nghiệp và xây dựng đang thải ra các chất gây ô nhiễm không khí như sun-fu-rơ, bụi, đi-ô-xit, các-bon ô-xit và nitơ đi-ô-xit. Do đó, Chính phủ Việt Nam cần nhanh chóng làm rõ các mục tiêu cụ thể trong chính sách kiểm soát chất lượng không khí.

CÔNG TRÌNH BỀN VỮNG VÀ SỬ DỤNG NĂNG LƯỢNG HIỆU QUẢ

Bộ ngành liên quan: Bộ Công Thương (BCT), Bộ Kế hoạch và Đầu tư (Bộ KHĐT), Bộ Tài chính (BTC), Bộ Xây dựng (BXD)

Mô tả vấn đề

Các tòa nhà vẫn đang và sẽ là các công trình tiêu thụ nhiều điện năng nhất. Sự phát triển nhanh chóng của những người có thu nhập trung bình và lối sống của họ (trong đó có thói quen sử dụng điều hòa) chiếm tỷ lệ đáng kể trong mức tăng trưởng tiêu thụ năng lượng ở các thành phố lớn của Việt Nam. Do đó, thiết kế tòa nhà một cách hợp lý có thể góp phần hạn chế việc tăng điện năng tiêu thụ trong 25 năm tiếp theo của vòng đời tòa nhà. Việc xây dựng các công trình xanh tại Việt Nam hiện vẫn đang trong giai đoạn sơ khai với khoảng 40 công trình trong nước được cấp giấy chứng nhận, trong đó phần lớn các công trình này thuộc lĩnh vực công nghiệp. Do các quy định chưa được thực thi đầy đủ nên các hướng dẫn doanh nghiệp quốc tế dường như là động lực thúc đẩy duy nhất ở thời điểm hiện tại. Chính vì không có nhu cầu giảm chi phí vận hành do giá năng lượng thấp, nên vốn đầu tư vào các công trình xanh vẫn còn quá hạn chế để có thể giải quyết các lo ngại về môi trường hiện nay.

Lợi ích/quan ngại tiềm tàng đối với Việt Nam

Sự phát triển mạnh mẽ của thị trường bất động sản gần đây là cơ hội tuyệt vời để cải thiện việc thiết kế các công trình trong tương lai cũng như hạn chế nhu cầu năng lượng ngày càng tăng cao. Quy chuẩn Kỹ thuật Quốc gia - Các công trình xây dựng sử dụng năng lượng có hiệu quả (EEBC)⁸, do Bộ Xây dựng (BXD) ban hành vào năm 2013 là một động thái tích cực. Tuy nhiên, công tác thực hiện quy định này còn gặp nhiều khó khăn do hiệu lực thi hành chưa cao. Nếu tuân thủ theo bộ Quy chuẩn về Công trình Xanh, các tòa nhà văn phòng và ngành nhà hàng - khách sạn sẽ có thể áp dụng mức phí dịch vụ cao hơn và nổi bật trong các thị trường đã bão hòa.

Kiến nghị

Các kiến nghị của chúng tôi được xây dựng dựa trên bốn hoạt động sau:

- ▶ Tập huấn cho kiến trúc sư về thiết kế công trình bền vững;
- ▶ Lồng ghép nội dung bền vững vào giai đoạn lên ý tưởng thiết kế công trình;
- ▶ Thực hiện chính sách giá điện có thưởng/phạt; và
- ▶ Xây dựng mô hình trình diễn.

⁵ "Over 1 mln cu.m of industrial wastewater dumped every day in Vietnam", *VietNamNet*, 03/12/15. Available at <<http://english.vietnamnet.vn/fms/environment/148243/over-1-mln-cu-m-of-industrial-wastewater-dumped-everyday-in-vietnam.html>>

⁶ "Air Quality, Environmental Performance Index", *Yale University*, 2014. Tham khảo tại <<http://epi.yale.edu/epi/issue-ranking/air-quality>>

⁷ "Reduction of Greenhouse Gas Emissions in Vietnam to improve lives of rural farmers", *Viện Nghiên cứu Chính sách Thực phẩm Quốc tế (IFPRI)*, 26/03/12. Tham khảo tại <<http://www.ifpri.org/news-release/reduction-greenhouse-gas-emissions-vietnam-improve-lives-rural-farmers>>

⁸ "MOU thúc đẩy việc sử dụng năng lượng hiệu quả", *Vietnam News*, 25/05/2013. Tham khảo tại: <<http://vietnamnews.vn/economy/239852/mou-aims-to-boost-energy-efficiency.html>> và Quy chuẩn Kỹ thuật Quốc gia – Các công trình xây dựng sử dụng năng lượng có hiệu quả, QCVN 09:2013/BXD, Tham khảo tại: <http://www.vgbc.org.vn/index.php/resources/download/QCVN_09-2013_BXD%20-%20ENG.docx>.

1. Giáo dục

Cần tăng cường giáo dục và nhận thức để cải thiện năng lực hướng tới xây dựng công trình xanh, đồng thời kết hợp thay đổi các thói quen và hành vi gây lãng phí nguồn lực. Châu Âu hiện đứng đầu thế giới trong lĩnh vực công trình bền vững và tiện ích cho con người. Những tri thức này có thể được chia sẻ với các đối tác Việt Nam, thay đổi cho phù hợp với điều kiện kinh doanh và môi trường của Việt Nam, đồng thời lan tỏa đến cộng đồng. Việc này cũng bao gồm xây dựng các thể chế liên quan trong lĩnh vực kiến trúc, đô thị, cơ khí và kỹ thuật dân dụng; ví dụ như Viện Kiến trúc Nhiệt đới thuộc Đại học Kiến trúc Hà Nội, Viện Kiến trúc Quốc gia Việt Nam, Viện Quy hoạch Đô thị và Nông thôn Việt Nam, Hội Môi trường Xây dựng Việt Nam.

2. Thiết kế công trình tích hợp

Cũng liên quan mật thiết đến vấn đề giáo dục, cần phải nhấn mạnh rằng phương pháp thiết kế công trình hiện đang áp dụng ở Việt Nam đã lỗi thời. Một công trình không thể còn được thiết kế mang tính bền vững sau khi công trình đó đã hoàn thành và được chính quyền hoặc chủ đầu tư nghiệm thu. Do đó, các kiến trúc sư, kỹ sư và chủ đầu tư nên phối hợp chặt chẽ với nhau ngay từ đầu để tối ưu hóa thiết kế ở giai đoạn hình thành ý tưởng. Những kết quả lý tưởng và kinh tế nhất đạt được không phải do lắp đặt các loại máy móc thiết bị hiệu quả mà nhờ vào việc không cần sử dụng các máy móc này. Ví dụ, các tòa nhà xả ít nước thải sẽ không cần xử lý nhiều nước thải. Các công trình tiêu thụ ít năng lượng sẽ không cần nhiều năng lượng do cơ sở bên ngoài cấp, cho dù đó là năng lượng tái tạo hay năng lượng khác. Việc tối ưu hóa công trình tích hợp sẽ giúp nhân đôi hiệu quả tác động tích cực đến tăng trưởng xanh và nền kinh tế sử dụng hiệu quả nguồn lực.

3. Chính sách hỗ trợ giá điện

Giá điện thấp hiện nay đang là một trở ngại trong việc nâng cao hiệu quả sử dụng năng lượng. Tập đoàn Điện lực Việt Nam (EVN) có thể áp dụng một biểu giá điện cho các tòa nhà thương mại và dân sinh theo hướng áp dụng giá điện thấp cho các tòa nhà tiêu thụ ít năng lượng và giá cao cho các tòa nhà tiêu thụ nhiều năng lượng hơn. Chính sách này cần dựa trên các tiêu chuẩn về môi trường khí hậu, mục đích sử dụng của tòa nhà, điểm chất lượng và số lượng người trong tòa nhà. Chính sách này sẽ tạo ra chuyển động từ dưới lên trên và theo quy mô lớn, theo đó sẽ khiến nhiều người quan tâm hơn đến việc thiết kế công trình bền vững.

4. Mô hình điển hình

Quy chuẩn xây dựng sử dụng năng lượng có hiệu quả nên được ưu tiên áp dụng cho các công trình ở tất cả các thành phố lớn, từ đó giúp cắt giảm việc sử dụng năng lượng một cách tối đa và mang lại mức độ tiện nghi tương đương hoặc tốt hơn cho người sử dụng mà vẫn đảm bảo độ bền lâu hơn và giá thuê hoặc doanh thu cao hơn. Các công trình của Chính phủ hoặc các doanh nghiệp nhà nước cũng nên được xem xét bởi đây là các công trình có ảnh hưởng trực tiếp tới các khoản chi có định ở thời điểm hiện tại và tương lai.

LỜI CẢM ƠN

Tiểu ban Tăng trưởng Xanh thuộc EuroCham